

SXEDIO.GS9

2.2.1955: Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΕΚΦΡΑΖΕΙ ΜΕ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΣΤΟΝ ΣΕΡ ΤΖΩΝ ΧΑΡΤΙΓΚ ΕΠΙΦΥΛΑΞΕΙΣ ΣΤΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΗΣ ΑΥΤΟΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος άφησε να κυλύσει λίγος χρόνος για να μελετήσει με τους συνεργάτες του καλύτερα τις τελικές προτάσεις του Κυβερνήτη της Κύπρου Σερ Τζων Χάρτιγκ, που υπέβαλε στις **27** Ιανουαρίου **1956** ή καθυστέρησε για σκοπούς τακτικής και απάντησε στο Χάρτιγκ στις **2** Φεβρουαρίου **1956** με μια μακροσκελή επιστολή με την οποία εξέφραζε επιφυλάξεις ως προς τις θέσεις της Βρετανικής Κυβέρνησης, η οποία με αόριστο, όπως τόνιζε τρόπο, δεν καθόριζε επακριβώς τον όρο αυτοκυβέρνηση.

Ζητούσε επίσης όπως η βρετανική πλευρά καθορίσει επακριβώς το καθεστώς γνήσιας αυτοκυβέρνησης που προτεινόταν να εφαρμοστεί στην Κύπρο, τασσόταν δηλαδή ο Μακάριος πλήρως με εκείνο που είχε ζητήσει ο Καραμανλής από τον Μακμίλλαν.

Βασικά ο Αρχιεπίσκοπος ζητούσε από τον Κυβερνήτη να καθορίσει εκ των προτέρων ότι η εκπροσώπηση του λαού στη Βουλή που θα εγκαθιδρυόταν με βάση το σχέδιο, θα ήταν ανάλογη με τη σύνθεση του πληθυσμού.

Επίσης ζητούσε από τον Χάρτιγκ να πάρει θέση και να άρει όλα τα έκτακτα μέτρα και τους έκτακτους νόμους που είχε εφαρμόσει ευθύς μετά την άφιξη του λίγους μήνες νωρίτερα, και να αμνηστεύσει όλα τα πολιτικά αδικήματα και να διευκρινήσει όπως όλες οι νομοθετικές, εκτελεστικές και δικαστικές εξουσίες θα πήγαν από το λαό και όπως στον κυβερνήτη θα παράμεναν μόνο αρμοδιότητες για την άμυνα και τις εξωτερικές υποθέσεις.

Η απάντηση του Αρχιεπισκόπου, ημερομηνίας **2.2. 1956** έχει ως εξής:

Εξοχώτατε.

"Ελάβομεν την από **28** λήξαντος μηνός

Ιανουαρίου επιστολήν της Υμετέρας Εξοχότητος, ως και το συνοδεύον ταύτην κείμενον της δηλώσεως εις ην προτίθεται να προβή η Κυβέρνησις της Αυτής Βρειτανικής Μεγαλειότητος περί της πολιτικής της όσον αφορά το μέλλον της Κύπρου. Δοθείσης της σοβαρότητος της αποφάσεως ην εκαλούμεθα να λάβωμεν, εθεωρήσαμεν αναγκαίον πριν ή απευθύνωμεν εις την Υμετέραν Εξοχότητα την παρούσαν απάντησιν, να επικοινωνήσωμεν μετά των συμβούλων ημών, ως και μετ' εκπροσώπων όλων των τάξεων του Ελληνικού Κυπριακού Λαού.

Ως υπεδείξαμεν ήδη κατά την τελευταίαν ημών συνάντησιν, το κείμενον της δηλώσεως, εις ην μέλλει να προβή η Κυβέρνησις της Αυτής Βρειτανικής Μεγαλειότητος, δεν είναι ικανοποιητικόν διά τον Ελληνικόν Κυπριακόν λαόν, του οποίου αξίωσις είναι η Αυτοδιάθεσις. Εν τη δηλώσει ταύτη αναγνωρίζεται μεν κατ' έμμεσον τρόπον η αρχή της Αυτοδιαθέσεως και δηλούται ότι δεν αποκλείεται διά πάντα χρόνον η εφαρμογή ταύτης εν Κύπρω, πλην η τοιαύτη εφαρμογή εξαρτάται από προϋποθέσεις τόσον γενικάς και αορίστους, προϋποθέσεις υποκειμένας εις τόσας ερμηνείας και τόσον δυσχερείς ως προς την αντικειμενικόν έλεγχον της εκπληρώσεως ώστε να δημιουργήται εύλογος αμφιβολία ως προς τον θετικόν χαρακτήρα της υποσχέσεως, ήτις δίδεται διά την τελικήν λύσιν του ζητήματος, συμφώνως προς τους πόθους του Κυπριακού λαού. Διά τον λόγον τούτον, εάν επρόκειτο περί διμερούς συμφωνίας, ουδέποτε θα εθέτομεν την υπογραφήν ημών κάτωθι του εν λόγω κειμένου. Δοθέντος εν τούτοις, ότι πρόκειται περί απλής Δηλώσεως της βρειτανικής επί της Κύπρου πολιτικής, είμεθα διατεθειμένοι, διακαώς επιθυμούντες την ειρήνευσιν της Νήσου, να εξαντλήσωμεν πάσαν προσπάθειαν, όπως, διατηρούντες ακεραίας τας ημετέρας επί του περιεχομένου της Δηλώσεως επιφυλάξεις και αμετάβλητον το αίτημα ημών περί ταχείας εφαρμογής εις την Κύπρον του δικαιώματος της Αυτοδιαθέσεως, εξεύρωμεν εν τω μεταξύ τρόπον προς άμβλυνσιν της σημερινής

οξύτητος.

Οθεν, αποδεχόμεθα πρόσκλησιν της Υμετέρας Εξοχότητος, όπως, αφού πραγματοποιηθή η προαναφερθείσα Δήλωσις της κυβερνήσεως της Αυτής Βρετανικής Μεγαλειότητος, συνεργασθώμεν μετά της Υμετέρας Εξοχότητος και εκπροσώπων της μειονότητος προς κατάρτισιν συντάγματος διά το μεταβατικόν καθεστώς.

Επειδή όμως ουδεμία διευκρίνησις εγένετο εις ημάς περί του περιεχομένου της "ευρείας εκτάσεως αυτοκυβερνήσεως", την οποίαν συμφώνως προς το κείμενον της αποσταλείσης ημών Δηλώσεως "η Κυβέρνησις της Αυτής Βρετανικής Μεγαλειότητος έχει τώρα προσφέρει" και επειδή- παρά την επιμόνωσιν κατά την τελευταίαν ημών συνάντησιν εκφρασθείσαν εκ μέρους ημών επιθυμίαν- η Υμετέρα Εξοχότης δεν ήτο εις θδσιν να καθορίση τας θεμελιώδεις αρχάς του τοιούτου συντάγματος, αυτοκυβερνήσεως, επιθυμούμε να γνωρίσωμεν εις την Υμετέραν Εξοχότητα, ότι διά να αποβή η τοιαύτη συνεργασία αποτελεσματική, πρέπει να διευκρινησθή από τούδε επισήμως από Βρετανικής πλευράς, ότι το εν λόγω σύνταγμα θα εγκαθιδρύη καθεστώς γνησίας αυτοκυβερνήσεως και προς τούτο θα διασαφαισθώσιν ει δυνατόν συγχρόνως προς την ανωτέρω Δήλωσιν, αι κάτωθι γενικαί γραμμαί αυτού:

1). Απασαι αι νομοθετικά, εκτελεστικά και δικαστικά εξουσίαι, πλην των ρητώς εξαιρουμένων, θα πηγάζουν εκ του Κυπριακού λαού και θα εξασκούνται υπό τούτου διά των αιρετών αντιπροσώπων και των λοιπών οργάνων του.

2). Της ανωτέρω αρχής θα εξαιρώνται παραμένουσαι εις τον Κυβερνήτην ως εκπρόσωπον της Κυβερνήσεως της Αυτής Βρετανικής Μεγαλειότητος, αι αρμοδιότητες διά την Άμυναν και τας εξωτερικάς πολιτικάς σχέσεις της Νήσου.

3). Ο Κυβερνήτης, πέραν των εν τη προηγουμένη παραγράφω (2) αναφερομένων εξουσιών, θα ασκή τα συνήθη καθήκοντα ρυθμιστού του πολιτεύματος. Ούτω θα επικυροί, άνευ δικαίωματος αρνησικυρίας, τους εν

τω πλαισίω του συντάγματος ψηφίζομένους παρά της Βουλής νόμους και τον προϋπολογισμόν και θα υπογράφη τα νομίμως εκδιδόμενα παρά της Κυβερνήσεως διατάγματα. Θα αναθέτη τον σχηματισμόν Κυβερνήσεως εις τον χαίροντα της εμπιστοσύνης της Βουλής και θα διαλύη ταύτην, τη εισηγήσει αυτού. Οι Υπουργοί θα εκλέγωνται ελευθέρως υπό του Πρωθυπουργού, και ως και ούτος, θα ευθύνωνται ενώπιον της Βουλής και μόνον.

4). Η εν τη Βουλή εκπροσώπησις θα είναι ανάλογος προς την σύνθεσιν του πληθυσμού. Κατά τα άλλα η ισότης των πολιτών θα είναι απόλυτος και όλοι θα δύνανται να διορίζωνται εις οιαδήποτε δημοσίαν θέσιν. Εξαιρέσεις εκ της αρχής ταύτης, δύνανται να θεσπισθώσι μόνον δι' ειδικά αξιώματα, συνδεδόμενα αποκλειστικώς με τα θρησκευτικά και εκπαιδευτικά δικαιώματα των εν τη Νήσω κοινοτήτων. Τα τοιαύτα δικαιώματα θα κατοχυρώνται πλήρως και θα προστατεύωνται υπό του συντάγματος.

5). Θα καθορίζηται διαδικασία δι' άμερόληπτον επίλυσιν των τυχόν παρουσιαζομένων διαφωνιών επί της ερμηνείας συνταγματικών διατάξεων και δη επί θεμάτων αμφισβητουμένης αρμοδιότητος μεταξύ Κυβερνήτου αφ' ενός και Βουλής ή Κυβερνήσεως αφ'ετέρου.

Αι θεμελιώδεις αύται αρχαί- αποτελούσαι δι' ημάς την μόνην λογικήν και απαράδεκτην ερμηνείαν του περιεχομένου του όρου "ευρείας εκτάσεως αυτοκυβέρνησις"-πρέπει να καθορισθώσιν εκ των προτέρων, δεν δυνανται δε να εξομοιωθώσιν από απόψεως σημασίας με τας λεπτομερείας τας οποίας ευλόγως παραπέμπει η Υμετέρα Εξοχότης προς διεξοδικήν συζήτισιν εις μεταγενέστερον χρόνον.

Η συμφωνία επί των ανωτέρω σημείων θα δημιουργήση τας προϋποθέσεις διά τον κατευνασμόν της παρούσης οξύτητος και θα επιτρέψω την εν ηρέμω ατμοσφαίρα ταχυτέραν δυνατόν εκπόνησιν και λειτουργίαν του συντάγματος αυτοκυβερνήσεως. Εις την τοιαύτην ειρήνευσιν θα συμβάλωμεν ως εικός, εν όλω τω μέτρω των δυνάμεων ημών, προβαίνοντες εις τας

δεούσας δηλώσεις. Την ειρήνευσιν όμως ταύτην θα επιφέρη, ταχύτερον ή ο,τιδήποτε άλλο ή ακολουθησομένη ταυτοχρόνως υπό της Υμετέρας Εξοχότητος πολιτική, ήτις θα πρέπει να είναι πολιτική κατευνασμού, κατάλληλος όπως εμπνεύση εις τους πολίτας το αίσθημα της ελευθερίας και της ασφαλείας. Ούτω θα πρέπει να αρθώσι τα έκτακτα στρατιωτικά μέτρα και οι έκτακτοι νόμοι και να αμνηστευθώσιν όλα τα πολιτικά αδικήματα.

Είμεθα απολύτως βέβαιοι, ότι όλοι οι εντίμως σκεπτόμενοι άνθρωποι, τόσον εν Μεγάλη Βρετανία, όσον και αλλαχού, θα εκτιμήσωσι την μεγίστην διαλλακτικότητα, την οποίαν επιδεικνύομεν.

Επί τούτοις δηλούντες ότι είμεθα πρόθυμοι να παράσχωμεν οιασδήποτε εξηγήσεις, τας οποίας η Υμετέρα Εξοχότης ήθελε κρίνει αναγκαίας επί των ανωτέρω.

Διατελούμεν
Ευχέτης Υμών
+Ο ΚΥΠΡΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΣ

(Μεταγλώττιση)

Εξοχώτατε.

"Ελάβαμε την επιστολή της Εξοχότητος Σας από 28 Ιανουαρίου, ως και το κείμενο που συνοδεύει τη δήλωση στην οποία προτίθεται να προβεί η Κυβέρνηση της Αυτής Βρετανικής Μεγαλειότητας για την πολιτική της όσον αφορά το μέλλον της Κύπρου. Με δεδομένη τη σοβαρότητα της απόφασης την οποίαν καλούμαστε να λάβουμε, θεωρήσαμε αναγκαίο πριν να απευθύνουμε στην Εξοχότητα Σας την παρούσα απάντηση, να επικοινωνήσουμε με τους συμβούλους μας, ως και με εκπροσώπους όλων των τάξεων του Ελληνικού Κυπριακού Λαού.

Όπως υποδείξαμε ήδη κατά την τελευταία μας συνάντηση, το κείμενο της Δήλωσης, στην οποία πρόκειται να προβεί η Κυβέρνηση της Αυτής Βρετανικής Μεγαλειότητας, δεν είναι ικανοποιητικό

για τον Ελληνικό Κυπριακό λαό, του οποίου αξίωση είναι η Αυτοδιάθεση. Στη δήλωση αυτή αναγνωρίζεται μεν κατά έμμεσο τρόπο η αρχή της Αυτοδιάθεσης και δηλώνεται ότι δεν αποκλείεται για κάθε χρόνο η εφαρμογή της στην Κύπρο, εκτός η τέτοια εφαρμογή εξαρτάται από προϋποθέσεις τόσο γενικές και αόριστες, προϋποθέσεις που υπόκεινται σε τόσες ερμηνείες και είναι τόσο δυσχερείς ως προς την αντικειμενικό έλεγχο της εκπλήρωσης ώστε να δημιουργείται εύλογη αμφιβολία ως προς το θετικό χαρακτήρα της υπόσχεσης, η οποία δίδεται για την τελική λύση του ζητήματος, σύμφωνα προς τους πόθους του Κυπριακού λαού. Για το λόγο τούτο, εάν επρόκειτο για διμερή συμφωνία, ουδέποτε θα θέταμε την υπογραφή μας κάτω από το εν λόγω κείμενο. Δεδομένου, εν τούτοις, ότι πρόκειται για απλή Δήλωση της βρετανικής πολιτικής επί της Κύπρου, είμαστε διατεθειμένοι, επιθυμούντες διακαώς την ειρήνευση της Νήσου, να εξαντλήσουμε κάθε προσπάθεια, όπως, διατηρούντες ακέραιες τις δικές μας επιφυλάξεις στο περιεχόμενο της Δήλωσης και αμετάβλητο το αίτημα μας για ταχεία εφαρμογή στην Κύπρο του δικαιώματος της Αυτοδιάθεσης, εξεύρωμεν στο μεταξύ τρόπο προς άμβλυση της σημερινής οξύτητας.

Γι' αυτό, αποδεχόμαστε πρόσκληση της Εξοχότητας Σας, όπως, αφού πραγματοποιηθεί η προαναφερθείσα Δήλωση της κυβέρνησης της Αυτής Βρετανικής Μεγαλειότητας, να συνεργασθούμε με την Εξοχότητά Σας και εκπροσώπους της μειονότητας προς κατάρτιση συντάγματος για το μεταβατικό καθεστώς.

Επειδή όμως καμιά διευκρίνηση δεν έγινε σε μας για το περιεχόμενο της "ευρείας έκτασης αυτοκυβέρνησης", την οποία σύμφωνα με το κείμενο της Δήλωσης Σας που μας στάληκε "η Κυβέρνηση της Αυτής Βρετανικής Μεγαλειότητας έχει τώρα προσφέρει" και επειδή- παρά την επιθυμία μας που εκφράστηκε επίμονα κατά την τελευταία μας συνάντηση- η Εξοχότητά Σας δεν ήταν σε θέση να καθορίσει τις θεμελιώδεις αρχές του τέτοιου συντάγματος

αυτοκυβέρνησης, επιθυμούμε να γνωρίσωμεν στην Εξοχότητά Σας, ότι για να αποβεί η τέτοια συνεργασία αποτελεσματική, πρέπει να διευκρινισθεί από τούδε επίσημα από Βρετανικής πλευράς, ότι το εν λόγω σύνταγμα θα εγκαθιδρύει καθεστώς γνήσιας αυτοκυβέρνησης και προς τούτο θα διασαφηνισθούν εάν είναι δυνατό συγχρόνως προς την πιο πάνω Δήλωση, οι πιο κάτω γενικές γραμμές τού:

1). Όλες οι νομοθετικές, εκτελεστικές και δικαστικές εξουσίες, εκτός αυτών που εξαιρούνται ρητά, θα πηγάζουν από τον Κυπριακό λαό και θα εξασκούνται από αυτόν διά των αιρετών αντιπροσώπων και των λοιπών οργάνων του.

2). Από την πιο πάνω αρχή θα εξαιρούνται παραμένοντας στον Κυβερνήτη, ως εκπρόσωπο της Κυβέρνησης της Αυτής Βρετανικής Μεγαλειότητας, οι αρμοδιότητες για την Άμυνα και τις εξωτερικές πολιτικές σχέσεις της Νήσου.

3). Ο Κυβερνήτης, πέραν των εξουσιών που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο (2), θα ασκεί τα συνήθη καθήκοντα ρυθμιστή του πολιτεύματος. Ετσι θα επικυρώνει, χωρίς δικαίωμα αρνησικυρίας, τους νόμους που ψηφίζονται στο πλαίσιο του συντάγματος από τη Βουλή και τον προϋπολογισμό και θα υπογράφει τα διατάγματα που εκδίδονται νόμιμα από την Κυβέρνηση. Θα αναθέτει τον σχηματισμό Κυβέρνησης σε εκείνο που χαίρει εμπιστοσύνη της Βουλής και θα την διαλύει, με εισήγηση του. Οι Υπουργοί θα εκλέγονται ελεύθερα από τον Πρωθυπουργό, και όπως και αυτός, θα ευθύνονται ενώπιον της Βουλής και μόνο.

4). Η εκπροσώπηση στη Βουλή θα είναι ανάλογη προς τη σύνθεση του πληθυσμού. Κατά τα άλλα η ισότητα των πολιτών θα είναι απόλυτη και όλοι θα μπορούν να διορίζονται σε οποιαδήποτε δημόσια θέση. Εξαιρέσεις από την αρχή αυτή, μπορούν να θεσπισθούν μόνον για ειδικά αξιώματα, που συνδέονται αποκλειστικά με τα θρησκευτικά και εκπαιδευτικά δικαιώματα των κοινοτήτων της νήσου. Τα τέτοια δικαιώματα θα κατοχυρώνονται πλήρως και θα

προστατεύονται από το σύνταγμα.

5). Θα καθορίζεται διαδικασία για άμερόληπτη επίλυση των τυχόν παρουσιαζόμενων διαφωνιών στην ερμηνεία συνταγματικών διατάξεων και κυρίως σε θέματα αμφισβητούμενης αρμοδιότητας μεταξύ Κυβερνήτη αφ' ενός και Βουλής ή Κυβέρνησης αφ' ετέρου.

Οι θεμελιώδεις αυτές αρχές- αποτελώντας για μας τη μόνη λογική και απαράδεκτη ερμηνεία του περιεχομένου του όρου "ευρείας έκτασης αυτοκυβέρνησης"-πρέπει να καθορισθούν εκ των προτέρων, δεν μπορούν να εξομοιωθούν από άποψης σημασίας με τις λεπτομέρειες τις οποίες εύλογα παραπέμπει η Εξοχότητά Σας προς διεξοδική συζήτηση σε μεταγενέστερο χρόνο.

Η συμφωνία στα ανωτέρω σημεία θα δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για τον κατευνασμό της παρούσης οξύτητας και θα επιτρέψει την ταχύτερη δυνατή εκπόνηση και λειτουργία του συντάγματος αυτοκυβέρνησης μέσα σε ήρεμη ατμόσφαιρα. Στην τέτοια ειρήνευση θα συμβάλουμε όπως είναι φυσικό, με όλο το μέτρο των δυνάμεων μας, προβαίνοντες στις δέουσες δηλώσεις. Την ειρήνευση όμως αυτή θα επιφέρει, ταχύτερα από οτιδήποτε άλλο ή πολιτική που θα ακολουθήσει ταυτόχρονα η Εξοχότητα Σας, η οποία θα πρέπει να είναι πολιτική κατευνασμού, κατάλληλη όπως εμπνεύσει στους πολίτες το αίσθημα της ελευθερίας και της ασφάλειας. Ετσι θα πρέπει να αρθούν τα έκτακτα στρατιωτικά μέτρα και οι έκτακτοι νόμοι και να αμνηστευθούν όλα τα πολιτικά αδικήματα.

Είμαστε απόλυτα βέβαιοι, ότι όλοι οι άνθρωποι που σκέπτονται έντιμα, τόσο στη Μεγάλη Βρετανία, όσο και αλλού, θα εκτιμήσουν την μεγάλη διαλλακτικότητα, την οποία επιδεικνύουμε.

Γι' αυτό δηλώνουμε ότι είμαστε πρόθυμοι να παράσχουμε οποιεσδήποτε εξηγήσεις, τις οποίες η Εξοχότητά Σας θα έκρινε αναγκαίες στα ανωτέρω.

Διατελούμε
Ευχέτης Υμών

+Ο ΚΥΠΡΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΣ

Ο Χάρτιγκ, παρά την απογοήτευση του γιατί ο Αρχιεπίσκοπος απέρριπτε τις προτάσεις του, έστειλε την απάντηση του δίνοντας αισιόδοξο τόνο.

Η απάντηση του Χάρτιγκ στάληκε στον Αρχιεπίσκοπο στις 14 Φεβρουαρίου, αλλά ο Κυβερνήτης δεν δεσμευόταν και πάλι κι ούτε και να διευκρίνιζε τα σημεία που ήγειρε ο Μακάριος.

Σχετικά με την απαίτηση να αναλάβει δέσμευση η Βρετανική Κυβέρνηση όπως ο Κυπριακός λαός, Έλληνες και Τούρκοι, αντιπροσωπεύονται ανάλογα με το ποσοστό του πληθυσμού, οπότε θα υπήρχε αιρετή πλειοψηφία των Ελλήνων ο Χάρτιγκ απάντησε ότι το Σύνταγμα θα προνοούσε για αιρετή πλειοψηφία, αλλά δεν λάμβανε την υποχρέωση όπως η εκπροσώπηση στη Βουλή είναι ανάλογη με τη σύνθεση του πληθυσμού λέγοντας ότι αυτό ήταν έργο του Νομοθέτη.

Επίσης ο Κυβερνήτης τόνιζε ότι θα ήταν για κείνον πιο εύκολο να χαλαρώσει τα έκτακτα μέτρα, αφού γινόταν η έκκληση του Μακαρίου για τερματισμό της βίας.

Ετσι ο Κυβερνήτης παρέμενε σταθερός στις θέσεις του, όσο σταθερός παρέμενε και ο Μακάριος στις δικές του.

Ανέφερε ο Χάρτιγκ στην απάντησή του:

Μακαριώτατε,

"1. Η επιστολή σας της 2 Φεβρουαρίου έχει τώρα μελετηθεί με τη μεγίστη προσοχή από την Κυβέρνηση της Α. Μεγαλειότητάς. Με ικανοποίηση δέχθηκε αυτή τη διαβεβαίωση της Μακαριότητάς Σας για την επιθυμία σας για την ειρήνευση της νήσου και της προθυμίας σας όπως καταβάλετε κάθε προσπάθεια για να ευρεθεί τρόπος άμβλυνσης της παρούσης έντασης. Προξενεί ευχαρίστηση στην Κυβέρνηση η αποδοχή από μέρος σας της πρόσκλησης μου όπως συνεργασθείτε μαζί μου και με αντιπροσώπους όλων των τμημάτων της κοινότητας για την επεξεργασία συντάγματος. Η Κυβέρνηση έχει παρακολουθήσει με ενδιαφέρον εκθέσεις για τις

συσκέψεις σας, οι οποίες φαίνεται ότι επιβεβαιώνουν την ύπαρξη ευρέως διαδεδομένης επθυμίας για μια νέα και εποικοδομητική αντιμετώπιση των πολιτικών και συνταγματικών προβλημάτων της νήσου.

2. Σχετικά με την παράκληση της Μακαριότητάς Σας για διευκρίνηση ορισμένων σημείων στις απόψεις της Κυβέρνησης της Αυτής Μεγαλειότητας για το σύνταγμα για την Κύπρο πρέπει να καταστήσω σαφές ότι η μορφή οποιουδήποτε συντάγματος πρέπει να προέλθει από διεξοδικές συζητήσεις με αντιπροσώπους όλων των κοινοτήτων. Αυτό βεβαίως δεν αποκλείει ιδιαίτερες συζητήσεις οι οποίες αναμφίβολα θα είναι μεγάλου οφέλους, δεν μπορούν όμως να υποκαταστήσουν οποιεσδήποτε σκέψεις για τον τρόπο κατά τον οποίον κυβερνάται ο καθημερινός βίος όλων των κυπρίων. Παρ' όλ' αυτά είμαι εντεταλμένος να δηλώσω ότι η Κυβέρνηση της Αυτής Μεγαλειότητας θεωρεί ότι τα εξής σημεία θα έπρεπε να ληφθούν ως βάση προς συζήτηση:

α). Η Κυβέρνηση της Αυτής Μεγαλειότητας προσφέρει τώρα ευρέα μέτρα δημοκρατικής αυτοκυβέρνησης. Προς τον σκοπό αυτό θα πρέπει να εκπονηθεί σε σύσκεψη με όλα τα τμήματα της κοινότητας ένα νέο φιλελεύθερο σύνταγμα.

β). Το σύνταγμα θα παρέχει τη δυνατότητα στον κυπριακό λαό ν' αναλάβει την ευθύνη, με υπεύθυνους κυπρίους Υπουργούς, όλων των τμημάτων της Κυβέρνησης με μια κατάλληλα διαμορφωμένη πορεία, με εξαίρεση τα τμήματα που αναφέρονται στις εξωτερικές υποθέσεις και την Άμυνα θα παραμένουν στα χέρια του Κυβερνήτη και της δημόσιας ασφάλειας η οποία θα παραμείνει επίσης στα χέρια του Κυβερνήτη, εφόσον χρόνον αυτός θα θεωρούσε τούτο αναγκαίο.

γ). Το σύνταγμα θα προνοεί για Βουλή με αιρετή πλειοψηφία.

δ). Κύπριος Πρωθυπουργός θα εκλέγεται από τη Βουλή με την έγκριση του Κυβερνήτη για να ηγείται της Νέας Διοίκησης. Τα Υπουργικά χαρτοφυλάκια θα κατανέμονται από τον Πρωθυπουργό (λαμβανομένου

υπόψη του όρου (ε) πιο κάτω.

ε). Το σύνταγμα θα προνοεί τουρκική αντιπροσώπευση στο Υπουργικό Συμβούλιο.

στ. Θα υπάρχουν οι δέουσες εγγυήσεις για τα δικαιώματα των πολιτών, τα συμφέροντα όλων των τμημάτων της κοινότητας για την ακεραιότητα και ανεξαρτησία της δημόσιας Υπηρεσίας.

3. Τα εκτιθέμενα σημεία στην πιο πάνω παράγραφο αποτελούν τους ευρείς αντικειμενικούς σκοπούς τους οποίους η Κυβέρνηση της Αυτής Μεγαλειότητας έχει υπόψη. Η επεξεργασία των επακριβών συνταγματικών διευθετήσεων είναι ζήτημα βασικής σπουδαιότητας για όλους και πρέπει να επιδιωχθεί με συσκέψεις και συζητήσεις σε ευρεία αντιπροσωπευτική βάση. Αντιλαμβάνεσθε ότι η Κυβέρνηση της Αυτής Μεγαλειότητας δεν μπορεί να αναλάβει δεσμεύσεις για τη θέση των διαφόρων κοινοτήτων μέσα στο σύνταγμα πριν λάβουν χώρα συζητήσεις, κατά τις οποίες αντιπρόσωποι των εν λόγω κοινοτήτων εκφράσουν τις απόψεις τους. Βεβαίως η Μακαριότητά Σας θα είναι ελεύθερη όπως εκφέρει τις απόψεις της κατά τη συζήτηση των λεπτομερειών του συντάγματος.

4. Πρέπει να αναγνωρισθεί ότι η επίμονη βία και αναταραχή έχουν αυξήσει τις δυσκολίες εισαγωγής συνταγματικής κυβέρνησης. Ο κίνδυνος εκφοβισμού έχει καταπνίξει την ελεύθερη έκφραση σκέψης. Οι μειονότητες στενοχωρούνται τώρα περισσότερο παρά προηγουμένως για τις συνέπειες τις οποίες δυνατό να έχει γι' αυτούς η εγκαθίδρυση αυτοκυβέρνησης. Παρ' όλ' αυτά όπως λέχθηκε πιο πάνω οι προτάσεις οι οποίες τώρα υποβάλλονται από την Κυβέρνηση της Αυτής Μεγαλειότητας θα αποτελέσουν τον αντικειμενικό της σκοπό. Η ταχύτητα με την οποία μπορούν αυτές να πραγματοποιηθούν θα εξαρτηθεί από την ανταπόκριση της μάζας του λαού και των ηγετών του στις νέες τους ευθύνες.

5. Μου προξενεί ευχαρίστηση η δήλωση στην επιστολή σας σύμφωνα με την οποία η Μακαριότητα Σας θα συμβάλει με κάθε μέτρο των δυνάμεων της στην

ειρήνευση της νήσου. Γι' αυτό πιστεύω ότι αμέσως μετά την εξαγγελία της Δήλωσης Πολιτικής της Κυβέρνησης της Αυτής Μεγαλειότητας θα προβείτε και Σεις στη δέουσα δήλωση, όπως αναφέρετε στην επιστολή σας, και θα πάρετε ενεργά μέτρα όπως χρησιμοποιήσετε όλη την επιρροή σας για να τεθεί τέρμα στη βία και την αναταραχή. Θα ευχαριστηθώ πολύ να λάβω σύντομα διαβεβαίωση από μέρους της Μακαριότητας σας στο σημείο αυτό.

6. Σε τέτοια περίπτωση θα είναι ευκολότερο για μένα να χαλαρώσω τις πρόνοιες έκτακτης ανάγκης χωρίς να θέτω σε κίνδυνο τη δημόσια ασφάλεια. Προς απόδειξη της επιθυμίας μου να δω την αποκατάσταση της ειρήνης και της ομαλότητας προτίθεμαι να λάβω μέτρα για την άρση ωρισμένων κανονισμών έκτακτης ανάγκης ευθύς ως υπάρξει θετική ένδειξη γνήσιας ανταπόκρισης στην έκκληση της Μακαριότητάς Σας εναντίον της βίας. Θα είμαι διατεθειμένος να άρω και άλλα άρθρα των κανονισμών τούτων εφ' όσον οι συνθήκες στη νήσο επανέρχονται στην ομαλότητα.

7. Σε αναμονή επιστροφής σε πλέον ειρηνικές και ευτυχείς συνθήκες έχω υποβάλει στην Κυβέρνηση της Αυτής Μεγαλειότητας εισηγήσεις στη διαδικασία η οποία θα ήταν επιθυμητό να υιοθετηθεί προς εξακρίβωση όλων των αποχρώσεων της κοινής γνώμης όσον αφορά τη μορφή την οποία έπρεπε να λάβει το σύνταγμα και ελπίζω ότι η απόφαση της Κυβέρνησης στο θέμα αυτό θα δημοσιευθεί σύντομα. Πιστεύω ότι θα δεχθείτε να μετάσχετε στις συσκέψεις αυτές οι οποίες θα θεσουν τις βάσεις του πολιτικού μέλλοντος της Κύπρου

Διαστελώ με τιμή
TZΩN XAPTIGK
Κυβερνήτης

